

לקו"ש חלק ט"ו פ' בראשית שיחה א

פיענוח מראי מקומות

פ' בראשית א, א: בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ. ירושלמי הגיגה פ"ב ה"א: ר' יונה בשם ר' לוי בבי"ת נברא העולם. . דבר אחר ולמה בבי"ת שהוא בלשון ברכה ולא באל"ף שהוא לשון ארירה אמר הקדוש ברוך הוא איני בורא את עולמי אלא בבי"ת שלא יהו כל באי העולם אומרינן היאך העולם יכול לעמוד ונברא בלשון ארירה אלא הריני בורא אותו בבי"ת בלשון ברכה.

הארץ והלא אין ראוי לומר אלא אלקים ברא בראשית ומה ת"ל בראשית ברא אלקים אלא צא ולמד מתינוק זה שהיום פותחין ואומרים לו אל"ף בי"ת ולמחר אומרים לו בי"ת אל"ף וממי אתה למד אלא למד מן הברכות והקללות האמורות במשנה תורה לכן התורה נאמרה בתחלה בבי"ת אל"ף אל"ף שנאמר בראשית ברא אלקים את. ועוד טעם אחר לכך התורה נאמרת תחלה בבי"ת שהוא לשון ברכה ולא נאמרה באל"ף בתחלה שהוא לשון קללה של ארור" עיי"ש.

זהר ר"פ ויגש "ועלו פ"א צד"י, וכן כלהו, עד דמטו אתוון לאת כ"ף. כיון דנחת כ"ף מעל כתרא, אזדעזעו עלאי ותתאי כו', עד דאתקיים כלא באת בי"ת, דאיהו סימן ברכה, וביה אשתכלל עלמא ואתברי. ואי תימא, דאל"ף איהו רישא דכל (אינון) אתוון, (לאו) יאות איהו. אלא בגין דאתקרי ביה ארור (ובגין דאתקרי בה ארור). ובגין דא לא אתברי ביה עלמא, אף על גב דאל"ף איהו את דרזא עלאה. בגין דלא למיהב דוכתא לסטרא אחרא דאקרי ארור, לא אתברי ביה עלמא. ואשתכלל בבי"ת עלמא, וביה אתברי" עיי"ש. **ועוד.**

ונת' בלקו"ת ראה יט, ב "וגם כי הנה התורה מתחלת בבי"ת לפי שהוא סימן

1) חגיגה פ"ב ה"א (קרוב לסופה) "ר' יונה בשם ר' לוי בבי"ת נברא העולם. . דבר אחר ולמה בבי"ת שהוא בלשון ברכה ולא באל"ף שהוא לשון ארירה אמר הקדוש ברוך הוא איני בורא את עולמי אלא בבי"ת שלא יהו כל באי העולם אומרינן היאך העולם יכול לעמוד ונברא בלשון ארירה אלא הריני בורא אותו בבי"ת בלשון ברכה".*

ועד"ז? הוא בתנחומא פרשתנו ה "למה פתח בברייתו של עולם בבי"ת ולא באל"ף והלא א' ראש לכל האותיות אלא לפי שהאל"ף לשון ארור ובי' לשון ברוך אמר הקב"ה אברא את העולם בלשון ברוך ומה כשנברא בלשון ברוך בני אדם מכעיסין ליוצרים בלשון ארור עאכ"ו".

ב"ר פ"א, י "רבי יונה בשם רבי לוי אמר, למה נברא העולם בבי"ת. . דבר אחר, למה לא באל"ף שלא לתן פתחון פה לאפיקורסין לומר היאך העולם יכול לעמד שהוא נברא בלשון ארירה, אלא אמר הקדוש ברוך הוא הרי אני בורא אותו בלשון ברכה, והלואי יעמד".

תדבא"ר פל"א (קרוב לסופו) "ומה נשתנה הבי"ת מכל הכ"ב אותיות שבה ברא הקב"ה את עולמו שנאמר (בראשית א) בראשית ברא אלקים את השמים ואת

אזה"ת פרשתנו מד, ב "ועוד נתבאר ענין זה בזהר ר"פ ויגש דר"ה ע"ב ע"פ כי אתה אבינו כו' בגין דכל ברכאן כו' שבק להאי דרגא כו'. וזהו ענין שנברא העולם בבי"ת בראשית ברא שהוא סימן ברכה אבל האל"ף כו' ע"ש. ועיין מזה בהקדמת זהר דף ג' סע"א. וע"ש בזהר הרקיע עיי"ש.

(כרך ג') תקסה, ב "ויובן זה עפ"י בזהר ר"פ ויגש כד ברא קב"ה עלמא כו' באות בית כו' ואי תימא אלף כו' אלא בגין דאקרי ביה ארור כו' היינו כי אלף רישא דאתוון הוא כתר, וחכ"ה הוא בית ומבחי כתר להיותו בחי א"ס שם נאמר כחשיכה כאורה כמ"ש בד"ה בשלח פרעה בענין כמה ארץ אפים כו' . . ועד"ז ארז"ל ברבות בראשית ס"פ י"ב ע"פ ביום עשות הוי אלקים שאלמלא הי' נברא העולם במדת החסד לבד בלי שיתוף מדה"ד הי' חטיין סגין והיינו כי מצד בחי' ורב חסד יוכל להשפיע חיות גם במקום שאין הביטול כו' ולכן כדי שיהי' העולם צדיקים הוצרך להיות שיתוף מדה"ד ולכן עיקר היופי הוא ע"י התכללות חו"ג יחד שאז נמשך השפע במקום הראוי, משא"כ ע"י חסד לבד שהוא גוון א' יוכל להיות נמשך גם במקום שאינו ראוי ואין זה יפה וזהו"ע החכמה שיש בה ג"כ קצת דין כו"ו עיי"ש בארוכה.

אמור (כרך ג') ס"ע תתנז ואילך "ולהבין זה יש להקדים מ"ש בזהר בראשית (דף ב' ג') בענין האותיות כד בעא קוב"ה למעבד עלמא כו' אתו כל אתוון קמי' כו' עאלת אות שי"ן קמי' אמרה קמי' רבון עלמין ניחא קמך למיברי בי עלמא כו' אמר ליה יאות אנת וטב אנת וקשוט אנת הואיל ואתוון דזיופא נטלין לך למהוי עמהון לא בעינאי למברי בך עלמא, והיינו ששני אותיות ק"ר נטלין השי"ן עמהם ונעשה שקר כו' עד עאלת אות כף כו' עד עאלת אות ב' אמר לה הקב"ה הא ודאי בך איברי עלמא, ובזהר ר"פ ויגש ג"כ הובא המאמר וסיים ואע"ג דאלף איהו רישא דכל אתוון בגין דלא למיהב דוכתא לסט"א דאקרי ארור לא אתברי בי עלמא ואשתכלל בבית עלמא דאיהו סימן ברכה יעו"ש, ולכאורה צ"ל דהא גופא קשיא כיון דאלף הוא גבוה

ברכה ועמ"ש מזה בזח"א ר"פ ויגש (דר"ה ע"ב) ואע"פ שהאל"ף הוא אותיות פלא שלמעלה מבחינת בי"ת אך הוא בבחי' פלא והעלם וגם כי שם הוא כחשכה כאורה כו' וכמ"ש בד"ה בשלח פרעה בענין כמה ארץ אפים כו' ואיתא ברבות ר"פ בראשית כ"ו דורות היה האל"ף קורא תגר כו' למחר אני בא ליתן תורה ואיני פותח אלא בך שנאמר אנכי כו' והיינו כי ע"י שניתנה תורה אזי יוכל להיות גילוי ההעלם וגם אז נמשך אנכי להיות הוי' אלקיך כו' ולכן ניתנה בהר סיני שירדה שנאה על הרע עמ"ש סד"ה מצה זו בענין בעבור זה כו' ועמ"ש בד"ה להבין ענין הברכות בפ"י פותח בברוך כו'

וזהו ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה היינו שמבחי אלף דאנכי שלמעלה ממדרגת הבי"ת נמשך היום הברכה לפניכם כו' והיינו ע"ד מ"ש בזח"א ויצא (קנ"ח ב') ע"פ ברוך הוי' כו' מן העולם ועד העולם מעלמא דאתכסיא לעלמא דאתגליא דהיינו ע"ד מ"ש לפני יג"מ ויקרא הוי' דהיינו לחבר ולהמשיך שם הוי' שלמעלה מהשתלשלות שהוא ע"ק בשם הוי' שבסדר השתלשלות והתהוות העולמות וכמ"ש מזה סד"ה וירא ישראל את היד הגדולה.

וזהו ענין שמיה רבא מברך כו' וזהו למעלה ממדרגת הברכה מה שנברא העולם באות בי"ת שהוא הברכה משם הוי' שבהשתלשלות העולמות כו'. אבל על ברכה והמשכה זו דבחי' הוי' מן העולם ועד העולם על זה נאמר ראה אנכי מי שאנכי נותן לפניכם היום דוקא ע"י מתן תורה ברכה כו'. ולהמשיך ברכה זו זהו ע"י אשר תשמעו אל מצות הוי' כנ"ל וע"ד מארז"ל היום אם בקולו תשמעו. עמ"ש מזה בד"ה ביום השמע"צ והקללה אם לא תשמעו הוא רק להעביר רוח החיצונים והטומאה של היצה"ר בכדי שיתקיים הברכה הנ"ל כמ"ש מזה בד"ה אלה החוקים והמשפטים בפ"י בחקתי. וז"ש גבי ברכה אשר תשמעו ולא אם תשמעו כמ"ש גבי והקללה אם. כי הברכה אינה בספק כי בין כך ובין כך הסוף שיקויים הברכה וזהו ויברך דוד את ה' ר"ת ודאי. הודאי שמו כן תהלתו עיין מ"ש מזה במא"א אות וא"ו סיו"ו עיי"ש.

יותר מן הבי"ת כנז' שם א"כ למה נקי בו ארור והבית שלמטה מהאלף במדריגה הוא סימן ברכה כלפי לייא ועוד צ"ל דא"כ למה בעשה"ד הי' פתח דברו באות אלף כמ"ש אנכי כו' ולא חש לטענה הנ"ל דלא למיהב דוכתא כו' והלא עשה"ד הם מכוונים כנגד עש"מ כמ"ש בזה"ק פ' ויקרא די"ב עיי"ש בארוכה. ובכ"מ.

(* **בירושלמי שם (ועד"ז בב"ר זוהר) ד"בבי"ת נברא העולם". אבל בתדבא"ר שם מפורש: לכך התורה נאמרת בתחלה בבי"ת. וראה ל' התנחומא שם. ובלקו"ת שם: התורה מתחלת בבי"ת. . ועמ"ש בזח"א ויגש.**

2) מדרש הנעלם לשה"ש (בזהר חדש)
"איהי ביתא דכל עלמא, מסחרא לתלת סטרין, עילא ותתא וכל עובדין כלילן בגווה, סחרא תלת סטרין דכל עלמא, ואשתאר סטרא דצפון דלא אתבני, דאיהו מדורא בישא, דתמן שרת רעה דכל עלמא. כמה דאת אמר, (ירמיה א יד) מצפון תפתח הרעה. ועל דא, ב' איהי ביתא ובניינא דכל עלמא, איהי בריש אורייתא, רברבא רשימא, לאחזאה על כל ספרא".

רבותינו בעה"ת (דעת זקנים "בראשית. לפיכך התחילה התורה בבי"ת, לפי שהעולם דומה לבי', שהוא מסובב משלש רוחותיו ורוח צפונית אינה מסובבת, ובאותה שעה בא אות האל"ף וקראה תגר, ושלם לה הקדוש ברוך הוא במתן תורה, שפתח באל"ף דאנכי"

והדר זקנים "בראשית. למה התחילה התורה בבי"ת לפי שהוא לשון ברכות כדמפרש במסכת כתובות. ד"א לכך התחילה בבי"ת לפי שהבית מסובבת מג' רוחות ופתוחה מרוח רביעית כמו כן העולם יש לו ג' רוחות ורוח רביעית פרוץ דהיינו רוח צפונית ולעת"ל יבא הב"ה ויאמר לאו"ה יבא אלקיכם ויברא רוח צפונית. ד"א לכך התחילה התורה בבי"ת לפי שרצה הב"ה להתחיל בא"לף ונסגה לאחור לפי שמנינה קטן אמר הב"ה חייך בך אתחיל עשרת הדברות וכן עשה דכתי' אנכי הי'

אלקיך. ד"א לכך התחילה התורה בבי"ת לרמוז לבי' חרבנות וזהו שייסד הפייט באשישת שלוחתו דירה הב' פרועה בדלתים דינו רום לחרבות שתיים. והתורה מתחלת בבי"ת ומסיימת בלמ"ד כלומר ב"ל והיינו דכתיב משפטים בל ידעום הללויה")

וחזקוני ריש פרשתנו "בראשית. מה שפתח הקב"ה את התורה בבי"ת ולא באל"ף אע"ג שהיא ראשונה לכל האותיות, לומר לך מה בי"ת זו יש לה גדר ומסובבת היא מג' רוחות מזרח מערב דרום, ופרוצה מצפון כך ברא הקב"ה את העולם גזור משלש רוחות אלו ופרוץ לצפון ומשם באות רוחות רעות ומזיקות בעולם, וכן מצינו ששמו של הקב"ה כתוב באל"ף דל"ת במקרא קל"ד פעמים כנגד ראשי וסופי אותיות תיבות של מזרח דרום מערב שעולים כך לומר שהם סגורים בשמו, שכן קל"ד לשון סגירה כמו קלידא. אבל צפון אינו בכלל עד שיבוא הקב"ה ויסגירנו בשמו. והניחו פרוץ לדון בו לעתיד עובדי פסילים שיאמר להם תבא יראתכם אם תוכל לסגור רוח צפוני שהוא פתוח. כי שארי רוחות סגורים בשמי. וכשתמנה כל האלפא ביתא תמצא חמש מאות למזרח וכן למערב וכן לדרום כנגד חמש מאות שנה מהלך שיש על פני רוחב כל אחד ואחד".

3) ראה ג"כ ירושלמי "ר' יונה בשם ר' לוי בבי"ת נברא העולם מה בי"ת סתום מכל צדדיו ופתוח מצד אחד כך אין לך רשות לדרוש מה למעלן ומה למטן מה לפנים ומה לאחור אלא מיום שנברא העולם ולבא אומרין לבי"ת מי בראך והוא מראה להן בנקודה ואומר זה שלמעלן ומה שמו והוא מראה להן בנקודה שלאחריו ואומר הי' שמו אדון שמו"

וב"ר "רבי יונה בשם רבי לוי אמר, למה נברא העולם בבי', אלא מה ב' זה סתום מכל צדדיו ופתוח מלפניו, כך אין לך רשות לומר, מה למטה, מה למעלה, מה לפנים, מה לאחור, אלא מיום שנברא העולם ולהבא. . דבר אחר, למה בבי' אלא מה ב' זה יש לו שני עוקצין, אחד מלמעלה ואחד מלמטה מאחוריו, אומרם לבי' מי בראך,

והוא מראה בעוקצו מלמעלה, ואומר זה שלמעלה בראני. ומה שמו, והוא מראה להן בעוקצו של אחריו, ואומר ה' שמו" **שבהערה 1 (בנוגע לצורת אות ביי"ת) - באופן אחר.**

4) ב"ב כה, ריש ע"ב "תניא רבי אליעזר אומר עולם לאכסדרה הוא דומה ורוח צפונית אינה מסובבת וכיון שהגיעה חמה אצל קרן מערבית צפונית נכפפת ועולה למעלה מן הרקיע".

5) פדר"א פ"ג "ארבע רוחות בעולם: רוח פנת המזרח, רוח פנת המערב, רוח פנת הדרום, רוח פנת הצפון. רוח פנת המזרח – משם האור יוצא לעולם. רוח פנת הדרום – משם טללי ברכה וגשמי ברכה יוצאין לעולם. רוח פנת המערב משם חושך יוצא לעולם. רוח פנת הצפון משם אוצרות השלג ואוצרות הברד וקור וחום וגשמים יוצאים לעולם. ד"א רוח פנת הצפון ברא ולא גמרו. אמר שכל מי שיאמר שהוא אלוה יבוא ויגמור את הפנה הזאת שהנחתי וידעו הכל שהוא אלוה".

וראה ג"כ רבותינו בעה"ת (הדר זקנים) וחזקוני שם.

6) ראה סה"מ ה'ש"ת ע' 68 בהערה זו"ל בפנים שם: "דאנו אומרים ועל תורתך שלמדתנו ואי' בכתהאריז"ל ועל תורתך באצ"י שלמדתנו בבריאה, שהתורה ישנה בכל עולם ועולם לפי מהות העולם"

וז"ל בהערה שם: "כן הוא בכ"מ בדא"ח. ואולי הכוונה שע"פ כתהאריז"ל מובן שזהו פ"י ועל תורתך שלמדתנו. - וראה ל"ת להאריז"ל ר"פ בראשית. ס"י האריז"ל ושער הכוונות בפ"י ונתן לנו תורת אמת. לקו"ת סד"ה להבין מ"ש ביום השמע"צ. - להעיר מהקדמת התיקונים (ד, ב): ואית אורייתא דבריאה ואורייתא דאצילות. וראה קונטרס שבסו"ס אמת ליעקב שאלה שם".

7) נוסח ברכת המזון.

8) לקו"ת להאריז"ל ריש פרשתנו "בראשית: לא דברה תורה באצילות אלא בבריאה, ע"כ התורה נקראת תורת הבריאה, וע"כ התחילה התורה בב', כי הא' (היא ראשונה) רומז לאצילות, והב' (היא שניה) רומז לבריאה, שהוא עולם השני. וגם א' תחלת תיבת אצילות, וב' תחלת תיבת בריאה" עיי"ש.

וראה מדבר קדמות (להחיד"א) מע' תי"ו **אות ט'** "תורה שנתן לנו משה רבינו ע"ה מפי הגבורה הוא בחינת בריאה ולכן מתחלת אות ב' בראשית כי היא מהאצילות כ"כ רבינו האר"י זצ"ל ורמוז בזהר הקדוש ומפורש ברעיא מהימנא וכתב רבינו האר"י דזהו כונת ברוך אלקינו שבראנו לכבודו ונתן לנו תורת אמת ועוד כתבו שזהו מנהג ישראל בהקמת ס"ת שאומרים אל שדי כי הוא בבריאה ובליקוטי כתבתי אני בעניי בזה בס"ד".

9) "וגם א' תחלת תיבת אצילות וב' תחילת בריאה" - לקו"ת שם.

10) בהקדמתו לפירושו עה"ת "גם יש דרש להרויח נפש חלושה בהלכה קשה, ויש דרש מסברא ידועה, ויש שהוא כהלכה שאיננה קבועה, גם יש דרש שהוא טוב לאחרים, וידריך בדרך תבונה את הנערים, כי יש עוף שאיננו רואה ביום הנגוהות, ובלילה רואה מפני שעיניו כהות. כדרש שהעולם נברא בבי"ת בעבור 'ברכה', ואם הדבר ככה - "הנה ה' בוקק הארץ ובולקה", "ואשיתהו בתה", "ובטלו הטוחנות", "בל ידעום", "משחת בל"י", "בלו שמלותיכם", "בלע ה"י", "בלל ה"י", "ובתקוד", "וברא אתהן", "בין בתריו", "בזיון וקצף", "ילדו לבהלה", "בלהות אתנד", "איש בליעל", "בעל פעור", "כרע בל", "כהני במות". ואם הרי"ש - "ראשה די דהב", "הנה איש רע ובליעל". אשר מעט השכל בלבו, ואף כי אשר חכמת א-להים בקרבנו, יוכל להוציא מדרשים, וכולם כנגד הגוף הפשוט הם כמלבושים, וקדמונינו זכרם לברכה אמרו על ככה: "אין מקרא יוצא מידי פשוטו" עיי"ש בארוכה.

וכן הקשה בתדבא"ר שם "ואם תאמר הלא כתיב בבי"ת בכה תבכה (איכה א; ב). הא (תחילת הפס') נאמר באל"ף איכה ישה בדד (שם שם-א) וקללה של ארור" עי"ש.

וראה מפרשי הירושלמי [וז"ל בפ"מ שם: "שהוא בלשון ברכה. אף על גב דנמצאו הרבה והרבה פסוקים המתחילין בבי"ת ואינם לשון ברכה וכן הרבה פסוקים ותיבות המתחילים באל"ף ואינם לשון ארירה אלא להפך מ"מ בבי"ת לשון רבוי היא וממנו מתחיל הרבוי וזהו לשון ברכה שהתחלת הרבוי מחמת ברכה היא משא"כ באל"ף שאין בו רבוי כלל וזהו דקאמר שהוא ל' ארירה ובי"ת הוא לשון ברכה"]

וב"ר שם [וז"ל ביפ"ת שם: "שהוא לשון ברכה. וזה סימן טוב וברכה לעולם. אע"ג דמצינו ב' גם לקללה כמו בוקק. בתה. בתק. וכדומה מ"מ ברכה וקללה שמות כוללים הם לכל הטובות והרעות. ומה שיש שרשים בבי"ת לענינים פרטים לא קפדינן". וז"ל בע"י שם: "שהוא לשון ברכה ויש להתחיל בשבח משום פתח דבריד יאיר כדאמרין בריש פסחים. ועוד שיהיה ס"י טוב לעולם. ואע"ג דמצינו ב' בלשון קללה. בוקק הארץ. ואשיתהו בתה. וכהנה רבות. י"ל דלא קפדינן אלא על מה שנמצא בתורה לא בנביאים וכתובים"] עי"ש בארוכה.

תפארת ישראל למהר"ל פל"ד "והנה דברים אלו מגלים לך דברים גדולים. כי ראוי העולם שנברא בב'. וזה כי הבי"ת בפרט הוא התחלת הרבוי, שהרי האל"ף אין בו רבוי, ואילו הבי"ת הוא התחלת הרבוי, והוא ברכה. ולפיכך מלת 'ברך' כלם אותיות השניות, שהם לשון ברכה; הבי"ת באחדים, הכ"ף בעשירות, הרי"ש במאות. שמן השני התחלת הרבוי, שהוא ברכה. ו'ארור' התחלתו באל"ף, כי האל"ף הוא אחד, ואין באחד רבוי, שהוא ברכה. וזה שאמר כי העולם נברא בבי"ת, מפני שהוא לשון ברכה, ולא נברא באל"ף, שהוא לשון ארור. כי בריאת עולם הוא הרבוי שהוא מן השם יתברך, ראוי שיהיה נברא בבי"ת, שהוא התחלת הרבוי והברכה, ולא באל"ף. שהבריאה היא הברכה בעולם, ואיך יהיה

נברה באל"ף, שאין בזה ברכה כלל, רק סימן ארירה. אף כי שאר האותיות יש בהן רבוי יותר, מכל מקום הבי"ת הוא התחלת הרבוי, כאשר היה בתחלת בריאת העולם התחלת הרבוי. והראב"ע (בהקדמתו לתורה) הרבה דברים מאד כנגד הדרש הזה, ואמר כי יש דרש שהוא טוב לאחרים, וידריך בדרך תבונה את הנערים. כי יש עוף שאינו רואה ביום בנוגה, ובלילה רואה מפני שעניו כהות. כדרש שהעולם נברא בבי"ת בעבור ברכה. ואם דבר כזה, הרי (ישעיה כד, א) "בוקק ומבולקה", (ישעיה ה, ו) "ואשיתה בתה", (קהלת יב, ג) "ובטלו הטוחנות", (תהלים קמז, כ) "בל ידעום". ובודאי הראב"ע בל ידעום דברי החכמים הנאמנים, כי דבריהם הם אמת בחכמה, הוא לא הבין דברי חכמה. כי דבר זה שהשיב הראב"ע, מה שהשיב הקדוש ברוך הוא לתי"ו, כי האותיות כולם בודאי משמשין לטוב ומשמשין לרע גם כן, כמו שאמרנו. אבל הבי"ת לא בלשון לבד קאמר, אלא שהבי"ת היא ברכה בעצם, שהיא התחלת הרבוי, כמו שהתבאר. ודרך זה החכם להשיב על דברי חכמים, עם ריחוק שלו מדברי חכמים, ודי בזה".

11) כבתנחומא שם.

12) ראה זהר שם: דאל"ף איהי את רזא עלאה כו'.

13) ובפרט ע"פ המבואר בד"ה להבין ענין תק"ש עפ"י כוונת הבעש"ט ז"ל (סדור רמד, ג ואילך) שאות אל"ף הוא הממוצע בין הבל הלב שהוא קול פשוט ושאר אותיות וז"ל שם: "דהנה יש להקדים תחלה הקדמה אחת בענין קול ודבור, והוא אשר אנו רואים בקול ודבור שיש בחי' ממוצע בין הקול והדבור, שאינו בערך הקול וגם לא בערך הדבור. דהנה, אמיתות ענין הקול הוא רק קול פשוט מורכב מאמ"ר, ונקי רוח או הבל בלבד. . אמנם אנו רואים שהקול והדיבור יש להם חיבור והתקשרות זע"ז. . אך הענין הוא, שיש בחי' ממוצע המחבר, והוא אשר אנו רואים בחוש שא"א שיומשך קול פשוט מהבל הלב בהבל הפה בלי הברת אות א' עכ"פ, כי בלא הברת אות א' א"א

לבא : ד"א בראשית בזכות התורה שנקראת ראשית, נבראו שמים וארץ, שנא' ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתך לנטוע שמים וליסוד ארץ (ישעיה נא טז), כי התורה נקראת ראשית, שנאמר ה' קנני ראשית דרכו (משלי ח כב). ועוד.

16) להעיר מקו"א ד"ה דוד זמירות "והלכך המתבונן מה גדלו מעשי ה' שברבוי העולמות וכל צבאם ואיך כולם בטלים במציאות לגבי דקדוק א' מדקדוקי תורה . . וזאת היתה שמחת דהע"ה שהיה מזמר ומרנן לשמח לבו בעסק התורה בעת צרתו אך מה שהיה משתבח בתהלת התורה במעלתה זו ואמר זמירות היו לי כו' נענש ע"ז וא"ל הקב"ה זמירות קרית להו משום שבאמת מעלתה זו שכל העולמות בטלים לגבי דקדוק אחד ממנה היא מבחי' אחוריים של עומק המחשבה כמ"ש במ"א בשם האריז"ל על מארז"ל נובלות חכמה שלמעלה תורה. אבל פנימית שבעומק שהוא פנימית התורה היא מיוחדת לגמרי באור א"ס ב"ה המלוּבש בה בתכלית היחוד ולגבי א"ס ב"ה כל העולמות כלא ממש ואין ואפס ממש כי אתה הוא עד שלא נברא העולם וכו' והלכך גם לפנימיות התורה אין לשבחה כלל בתהלת חיות כל העולמות מאחר דלא ממש חשיב"י עיי"ש בארוכה. ובכ"מ.

17) בברכת התורה.

18) להעיר מפתחת הרמב"ן עה"ת: שקדמה לבריאת העולם . . כמו שבא לנו בקבלה שהיתה כתובה כו' משה כסופר המעתיק מספר קדמון כו' וז"ל שם : "והטעם לכתובת התורה בלשון זה, מפני שקדמה לבריאת העולם, אין צריך לומר ללידתו של משה רבנו, כמו שבא לנו בקבלה, שהייתה כתובה באש שחורה על גבי אש לבנה. הנה משה כסופר המעתיק מספר קדמון וכותב, ולכן כתב סתם. אבל זה אמת וברור הוא שכל התורה מתחלת ספר בראשית עד 'לעיני כל ישראל' נאמרה מפיו של הקב"ה לאזניו של משה, כענין שנאמר להלן: "מפיו יקרא אלי את כל הדברים האלה, ואני כותב על הספר בדיו" עיי"ש.

שישמע קול הפשוט במציאות כלל, שהרי כשיוצא הקול הרי קול זה נשמע בהברת אות א', כמו א או הא וכיוצא . . ואמנם, אע"פ שנשמע הקול בהברת אות א' כמו א או א, הרי אין ההברה הזאת כשלימות אות האלף כמו שהוא בא באותיות הדבור, שכשצריך לדבר בדבור אות האלף בהכרח יאמר ג' אותיות שבו אלף למד פא, וא"ל אינו אות א' הנאמר בדבור" עיי"ש בארוכה.

14) זח"ב קסא, א "כאין אינון כל אינון דמשתדלי באורייתא. ובגין דכד ברא קודשא בריך הוא עלמא, אסתכל בה באורייתא, וברא עלמא, ובאורייתא אתברי עלמא, כמה דאוקמוה, דכתיב, (משלי ט) ואהיה אצלו אמון, אל תקרי אמון אלא אומן".

וראה ב"ר בתחילתה "התורה אומרת אני הייתי כלי אמנותו של הקדוש ברוך הוא, בנהג שבעולם מלך בשר ודם בונה פלטין, אינו בונה אותה מדעת עצמו אלא מדעת אמן, והאמן אינו בונה אותה מדעת עצמו אלא דפתראות ופנקסאות יש לו, לדעת היאך הוא עושה חדרים, היאך הוא עושה פשפשין. כך היה הקדוש ברוך הוא מביט בתורה ובורא את העולם, והתורה אמרה בראשית ברא אלקים. ואין ראשית אלא תורה, היאך מה דאת אמר (משלי ח, כב): ה' קנני ראשית דרכו".

15) אותיות דרע"ק ב' "דבר אחר מה תלמוד לומר בראשית, בשביל שלשה שנקראו ראשית ואלו הן תורה וישראל ויראה עיי"ש".

פרש"י ד"ה בראשית ברא: "אין המקרא הזה אומר אלא דרשני, כמו שדרשוהו רבותינו בשביל התורה שנקראת ראשית דרכו (משלי ח'), ובשביל ישראל שנקראו ראשית תבואתו" עיי"ש

ומדרש לקח טוב (פס"ז) ריש פרשתנו "ד"א למה בתחלה לשון ראשית, בזכות ישראל שנקראו ראשית תבואתו (ירמיה ב ג), תבואתה כתיב, שהקרון קיים לעתיד

ויאמר ה' על עזבם את תורתי אשר נתתי לפניהם ולא שמעו בקולי ולא הלכו בה".

(23) נדרים פא, א (ושם: שאין מברכין) "ומפני מה אין מצויין תלמידי חכמים לצאת תלמידי חכמים מבניהן אמר רב יוסף שלא יאמרו תורה ירושה היא להם. . . רבינא אומר שאין מברכין בתורה תחלה דאמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב מי האיש החכם ויבן את זאת דבר זה נשאל לחכמים ולנביאים ולא פירשוהו, עד שפירשו הקדוש ברוך הוא בעצמו דכתיב ויאמר ה' על עזבם את תורתי וגו' היינו לא שמעו בקולי היינו לא הלכו בה אמר רב יהודה אמר רב שאין מברכין בתורה תחלה".

"ב"מ פה, ריש ע"ב "אמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב מי האיש החכם ויבן את זאת ואשר דבר פי ה' אליו ויגידה על מה אבדה הארץ, דבר זה אמרו חכמים ולא פירשוהו, אמרו נביאים ולא פירשוהו, עד שפירשו הקב"ה בעצמו שנאמר ויאמר ה' על עזבם את תורתי אשר נתתי לפניהם אמר רב יהודה אמר רב שלא ברכו בתורה תחילה".

(24) או"ח סמ"ז "ומ"ש דאמר רב יהודה אמר רב וכו' רבינא מביא ראייה מרב יודא אמר רב שהקב"ה מקפיד על לומדי תורה אפילו עוסקין בה טובא אם אינן זהירין לברך בתורה תחלה. ואיכא לתמוה טובא למה יצא כזאת מלפניו להענישם בעונש גדול ורם כזה על שלא ברכו בתורה תחלה שהוא לכאורה עבירה קלה ונראה דכונתו ית' מעולם היתה שנהיה עוסקים בתורה כדי שתתעצם נשמתנו בעצמות ורוחניות וקדושת מקור מוצא התורה ולכן נתן הקב"ה תורת אמת לישראל במתנה שלא תשתכח מאתנו כדי שתתדבק נשמתנו וגופינו רמ"ח איברים ושס"ה גידין ברמ"ח מ"ע ושס"ה לא תעשה שבתורה ואם היו עוסקים בתורה על הכוונה הזאת היו המה מרכבה והיכל לשכינתו יתברך שהיתה השכינה ממש בקרבם כי היכל ה' המה ובקרבם ממש היתה השכינה קובעת דירתה והארץ כולה היתה מאירה מכבודו ובוזה יהיה קישור לפמליא של מעלה עם פמליא

(19) להעיר מתו"א (מב, ב) ועוד, שאותיות התורה שרשו למעלה מעלה מבחי' התורה, בבחי' כתר וז"ל שם: "וזהו שארז"ל כשישראל אומרים יהא שמו הגדול מבורך כו' הקב"ה מנענע בראשו. פי' שמנענע וממשיך בראשו הוא רצה"ע ב"ה. . . והמשכת רצה"ע הזה הוא ע"י העלאת אותיות התפלה לשרשן ומקורן כתר העליון ע"י מט"ט. והיינו לפי שרש האותיות היא בכתר העליון למעלה מבחי' חכמה ומוחין אלא שראשית הגלוי היא בחכמה שא"א להשכיל ולהשיג כל דבר מושכל כ"א ע"י אותיות. אבל האותיות עצמן אינן בחי' שכל שא"א לשכל המושג להשיג ענין מהות האותיות בעצמותם אלא שהן לבוש השכל והלבוש הזה הוא מבחי' חיצוניות עליון שירד ונתפשט למטה להלביש את השכל. ומשם יורד עוד להיות אותיות מחשבה ודבור: והנה התורה נתלבשה באותיות ג"כ עד"ז שאותיות התורה שרשן למעלה מעלה מבחי' התורה. דאורייתא מחכמה נפקת והאותיות שרשן למעלה בבחי' כתר. ואותיות מלשון אתא שהוא לשון המשכה. שהאותיות הן המשכות שבהן ועל ידן נמשך להיות התורה" עיי"ש.

(20) מגילה ט, א "דתניא מעשה בתלמי המלך שכינס שבעים ושנים זקנים והכניסן בשבעים ושנים בתים ולא גילה להם על מה כינסו ונכנסו אצל כל אחד ואחד ואמר להם כתבו לי תורת משה רבכם נתן הקדוש ברוך הוא בלב כל אחד ואחד עצה והסכימו כולן לדעת אחת, וכתבו לו אלקים בראשית אעשה אדם בצלם ובדמות" עיי"ש.

(21) להעיר גם מתדבא"ר שם: ומה נשתנה הבי"ת כו' אין ראוי לומר אלא אלקים ברא בראשית כו'.

וראה ישועות יעקב לתדבא"ר שם "משני טעמים חדא שאז היה התורה מתחלת באל"ף ועוד מפני המינים כדאיתא במגילה פ"ק שכתבו כך לתלמי המלך ע"ש".

(22) ירמי' ט, יא-יב "מי האיש החכם ויבן את זאת ואשר דבר פי ה' אליו ויגדה על מה אבדה הארץ נצתה כמדבר מבלי עבר:

(26) ראה ג"כ תפארת ישראל (להמהר"ל) בהקדמה "והדבר הזה אשר אמרנו, אף בדורות השלמים היה צריך לאדם זירוז יתירה שלא יהיה נכשל בזה. בפי' ד' דברכות (כח ב), בכניסתו לבית המדרש מתפלל, יהי רצון שלא אכשל בדבר הלכה, ולא אומר על טהור טמא. . הרי שאף בתלמיד חכם גדול, לב האדם נוטה לשמוח כאשר ימצא בדברי זולתו חסרון. כי כל אדם בטבעו (ש)שמח בשלימות אשר יש לו על זולתו, ולכך מתפלל שלא ילך אחר טבעו וישמח כשחברו נכשל בדבר הלכה, והוא אינו נכשל. . אמנם להנצל מזה, כאשר יכוין מעשיו אל השם יתברך, אשר הוריש אל האדם התורה והחכמה, גם עתה יתן לו תורתו, וידריך אותו בנתיבות אמת, כי מאתו תצא תורה.

ובפרק אלו נדרים (פא א), אמר רב יהודה אמר רב, מאי דכתיב (ר' ירמיה ט, יא) מי האיש החכם ויבין את זאת על מה אבדה הארץ וגו'. . אמר רב, שלא ברכו בתורה תחלה, עד כאן. ודבר זה מן התימה שיהיה חרבן הארץ בשביל שלא ברכו בתורה תחלה, ולא בשביל עכו"ם וגלוי עריות ושפיכת דמים שהיו בבית ראשון. אמנם ביאור זה, כי הדבר שהוא סבה אל מציאות דבר אחר, הוא גם כן סבה אל קיום מציאותו. . ולפיכך אם היו מברכין על התורה תחלה לומר 'ברוך נותן תורה לישראל', והיה אהבה אל השם יתברך במה שנתן תורה לישראל, כי זה ענין הברכה על התורה שהוא יתברך מבורך על זה, ואוהב השם יתברך בשביל הטוב שנתן לו התורה. ואז היה זה סבה גם כן שתהיה התורה מתקיימת בישראל. . וזה שאמרו שם (נדרים פא א) גם כן 'מפני מה אין תלמידי חכמים מצוים שיוצאים מהם תלמידי חכמים, מפני שאין מברכין בתורה תחלה'. כי אף אם היו מברכין בפה, מכל מקום דבר הזה - שהוא נתינת התורה - צריך לברך השם יתברך בכל לבו, ובזה יש לו האהבה הגמורה אל השם יתברך.

ואף אם הוא תלמיד חכם והוא צדיק גמור, רחוק הדבר הזה שיברך השם יתברך בכל לבו על נתינת התורה כפי הראוי. ועוד כי התלמיד חכם לבו דבק אל התורה, כי

שלמטה והיה המשכן אחד אבל עתה שעברו חוק זה שלא עסקו בתורה כי אם לצורך הדברים הגשמיים להנאתם לידע הדינים לצורך משא ומתן גם להתגאות להראות חכמתם ולא נתכוונו להתעצם ולהתדבק בקדושת ורוחניות התורה ולהמשיך השכינה למטה בארץ כדי שתעלה נשמתם למדרגה גדולה אחרי מיתתם הנה בזה עשו פירוד שנסתלקה השכינה מן הארץ ועלה לה למעלה והארץ נשארה בגשמיותה בלי קדושה וזה היה גורם חורבנה ואבידתה והוא אמרו מי האיש החכם וגומר על מה אבדה הארץ וגומר ויאמר ה' על עזבם את תורתך אשר נתתי לפניך וגומר ואמר תורתך תורת אמת אשר נתתי במתנה שלא יהיו למדין ושוכחין" עיי"ש.

(25) הובא בר"ן נדרים שם ד"ה דבר זה נשאל לחכמים: "מדכתי' ויאמר ה' על עזבם את תורתך מכלל דליכא דידע להדורי טעמא אלא קודשא בריך הוא בלחוד ומצאתי במגילת סתרים של ה"ר יונה ז"ל דקרא הכי דייק דעל שלא ברכו בתורה תחילה אבדה הארץ דאם איתא על עזבם את תורתך כפשטא משמע שעזבו את התורה ולא היו עוסקין בה כשנשאל לחכמים ולנביאים למה לא פרשוהו והלא דבר גלוי היה וקל לפרש אלא ודאי עוסקין היו בתורה תמיד ולפיכך היו חכמים ונביאים תמהים על מה אבדה הארץ עד שפרשו הקב"ה בעצמו שהוא יודע מעמקי הלב שלא היו מברכין בתורה תחלה כלומר שלא היתה התורה חשובה בעיניהם כ"כ שיהא ראוי לברך עליה שלא היו עוסקים בה לשמה ומתוך כך היו מזלזלין בברכתה והיינו לא הלכו בה כלומר בכונתה ולשמה אלו דברי הרב החסיד ז"ל והם נאים ראויין למי שאמרם".

שו"ע אדה"ז או"ח ר"ס מז "ברכת התורה צריך ליהרהר בה מאד שלא חרבה הארץ אלא מפני שלא ברכו בתורה תחלה לפי שלא היתה חשובה בעיניהם כל כך לברך עליה לכך היו מזלזלים בברכתה לכן לא הגינה עליהם תורתם אע"פ שעסקו בה הרבה".

מלובשת בכח השכל שהרי הנפש נקי נפש המשכלת.

א"כ בהתקשרות ויחוד שכל האדם בחכמת התורה. נעשה גם כן יחוד עליון יותר מזה והוא התכללות עצמיות הנשמה בעצמיות אור א"ס ב"ה. וכ"ז נעשה דוקא על ידי התקשרות השכל בחכמת התורה וזהו שאיתא דאורייתא היא היכלא עילאה דקוב"ה. ואע"פ שהאדם אינו מרגיש כלל התכללות זו בשעת עסקו בתורה ועיקר עסקו וטרדתו הוא בהחכמה להשיגה ולא עוד אלא שאפשר שיתערב מקצת ישות באמצע אם השכיל בטוב כו' מ"מ מאחר שעיקר כוונתו לשמה ובתורת ה' דוקא חפצו לכן עצמיות נשמתו נכללת בא"ס ב"ה ואע"ג דאיהו לא חזי מזליה חזי" -

אבל ראה שם (ה, רע"א) שזהו ע"י הקדמת ק"ש ותפלה למס"נ באחד, שאז כשעוסק בתורה כו' נעשה ג"כ יחוד והתכללות עצמיות הנפש כו', ע"ש וז"ל שם: "וע"י הביטול של הנפש האדם שעצמיות הנפש נכללת בבחי' ביטול בהקו אור א"ס שבתורה גורם וממשיך התגלות עצמיות האור שלמעלה מהקו והחלל כו' . . ומ"מ ארז"ל כל האומר אין לי אלא תורה אפילו תורה אין לו, כי בכדי שיהיה נעשה התכללות הנפש באור א"ס ב"ה בעסק התורה ברעותא דלבא תליא מלתא שיחפוץ באמת בביטול זה. והיינו ע"י קדימת ק"ש ותפלה וכמ"ש האריז"ל למס"נ באחד. דלכאורה הרי מס"נ הוא באומרו ובכל נפשך. אלא כי ענין מס"נ באחד היינו הביטול עצמיות נפש האלקית שלמעלה מהשכל כו'. וענין מס"נ דובכל נפשך היינו שגם נפש הבהמית תסכים לזה בבחי' אתכפייא ואתהפכא והיינו ע"י ההתבוננות כו', ולזאת אח"כ כשעוסק בתורה ומתקשר שכלו בחכמתו ית' שבתורה נעשה ג"כ יחוד והתכללות עצמיות הנפש באור א"ס ב"ה ממש המלובש בח"ע. וכמ"ש אם ישים אליו לבו כו" עיי"ש בארוכה.

(29) ע"ד פירוש האריז"ל הנ"ל (סעיף א').

(30) נוסף על שזהו סדר עבודת האדם.

חביבה התורה על לומדיה. ובשביל אהבתם לתורה, דבר זה מסלק אהבת המקום בשעה זאת שבאים ללמוד. כי כאשר באים ללמוד תורה, ואהבתם אל התורה, אין בלמוד שלהם האהבה אל השם יתברך במה שנתן תורה, כי אין האהבה לשנים. כי כל אהבה היא דבקות בנאהב, ואם דבק בזה - אינו דבק באחר. ולפיכך אהבת התורה, שהיא חביבה עליהם, דבר זה מסלק שאין הברכה בכל לבו אל השם יתברך במה שנתן התורה. וזה שאין מברכים בתורה תחלה" עיי"ש בארוכה.

(27) כלשון ברכת התורה: ונתן לנו את תורתנו בא"י נתן התורה.

(28) בלקו"ת ויקרא ביאור ולא תשבית פ"ב ואילך איתא, שע"י התקשרות ויחוד חכמה ושכל של הנשמה בחכמה שבתורה נעשה התכללות ויחוד עצמיות הנשמה שלמעלה מהשכל באוא"ס שלמעלה מבחי' ח"ע, ע"ש וז"ל שם: "והענין כי התורה היא חכמתו ית' שבאצ"י שבה מלובש אור א"ס ב"ה ממש . . וחכמה דאצילות נתלבשה בחכמה דבי"ע כדי להתלבש בהלכות הערוכות לפנינו שהם מדברים בענינים גשמיים דעשייה פיאה תרומות ומעשרות כו' יציאות השבת כו'. וכשהאדם לומד התורה ומבין ומשיג איזו הלכה לאשורה הרי חכמתו מתקשרת בחכמתו ית' שבהלכה זו. והיו לאחדים מכל צד ופנה כמ"ש בסי' של בינוני ח"א פ"ה. והנה מבואר למעלה שעם היות הנשמה עצמה היא למעלה מהשכל מכל מקום עכ"פ השכל הוא כלי לעצמות הנשמה. וכן למעלה אע"פ שאור א"ס ב"ה הוא למעלה מגדר ובחי' חכמה אפילו מבחי' ח"ע דאצילות מ"מ מלובש הוא בח"ע שהחכמה היא דוקא כלי לאור א"ס ב"ה כמ"ש הטעם בסי' של בינונים פל"ה בהג"ה וכיון שכן הרי על ידי התקשרות ויחוד חכמה ושכל של הנשמה בחכמה שבתורה שהיא חכמתו ית' עיי"ז ממילא נעשה ג"כ התכללות ויחוד עצמיות הנשמה שלמעלה מהשכל באור א"ס ב"ה ממש שלמעלה מעלה מבחי' ח"ע כיון דאור א"ס ב"ה מלובש בח"ע אשר היא הלכה זו. וגם נשמת האדם שלמעלה מהשכל שלו

פלאקס צוזאמען) ווען ס'איז דא בלויז איינער אדעד צוויי פון די דריי תנאים . . זעען מיר דערפון אז די דריי ענינים, אפילו ווען מ'לערנט זיי ארויס פון באזונדערע אותיות, וויבאלד אבער זיי שטייען אין איין ווארט האבן זיי א פארבונד צווישן זיך". **ועוד.**

33) להעיר מאוה"ת פרשתנו יא, א "וביאור זה להיות כי מבואר למעלה דכנס"י המה רק מקבלים משם הוי"ע ע"י תומ"צ מעשיות ולהיות כי התורה והמצות הרי המה מלובשים בעניני גשמיים דנוגה שהוא בבחי' עולם הפירוד וכמ"ש ומשם יפרד כו' ע"כ נקראי' בשם מתנה כמתנה זו שיש לה הפסק ופירוד (י"ל כי התורה נק' תורת הבריאה בלק"ת מהאריז"ל ר"פ בראשית וכמ"ש בפ"י על תורתך שלמדתנו בלק"ת פ"י עקב גם כמ"ש הרמ"ז פ"י בראשית דף ד' סע"ב וז"ל נודע כי פרדס מתקן אבי"ע סוד מתקן אצ"י פר"ד מתקן בי"ע כו' מוסיפים הארה בבחי' ג' כלים פנימי' אמצע חיצון כו' עכ"ל. א"כ שייך פרד גס בעסק התורה היינו שע"י מתברר עולמות הנפרדים . . ועד"ז נאמר וכנפיהם פרודות כו' וזהו ג"כ ענין ומשם יפרד והיה לד' ראשים שהם ג"כ ד' מחנות שכינה כו' א"ו כי יש כמה מדרגות בבחי' פרד ופירוד שגם היות המרכבה נק' נפרדים לגבי עולם האצ"י אבל עיקר הפירוד בנוגה כו"ו עיי"ש בארוכה.

34) ראה הל' ת"ת לאדה"ז (פ"ד ס"ג) "שמוסיף כח בקליפות לפי שעה" וז"ל שם: "וכך אמרו חכמי הקבלה שכל התורה ומצות שאדם עושה בעודו רשע אף שמוסיף כח בקליפות לפי שעה מכל מקום כשיחזור אח"כ בתשובה בגלגול זה או בגלגול אחר כמ"ש כי לא ידח ממנו נידח אזי מוציא מהקליפה כל התורה והמצות וחוזרים לקדושה בחזרתו",

ובינא עב, ב: נעשית לו סם כו' וז"ל שם: "אמר רבי יהושע בן לוי, מאי דכתיב וזאת התורה אשר שם משה, זכה נעשית לו סם חיים, לא זכה נעשית לו סם מיתה, והיינו דאמר רבא, דאומן לה סמא דחייא, דלא אומן לה סמא דמותא"

31) להעיר דאל"ף אותיות פלא, ח"ס - נת' בסה"מ עת"ר ע' ד' ואילך "וענין ההתחדשו' שהרב משפיע לו שכל חדש כו', הו"ע בחי' עומק המושג דבינה, והוא, שלאחר ההשגה בא אל הנקודה התמצי . . דחכ' כל ענינה הוא בבחי' נקודה דוקא כנודע, רק דנקודה דחכ' היא קודם שבא לידי השגה, ובבינה הרי הנקודה היא לאחר פרטיות ההשגה, והוא המורם מכל ההשגה כו' . . וכ"ז הוא בחי' האולפנא והלימוד שהחכ' מלמדת את הבינה כו', ועש"ז נק' חע"י אלף, שזהו אלף בית, אלף בינה כו'. והנה פלא אותיות אלף, וא"כ, גם בחי' הפלא הוא בבחי' החכ', אלא שזהו בבחי' עצמות החכ', בחי' ח"ס כו'. והענין הוא, כידוע שיש ב' מדרי' בחכ'. הא', כמו שבא בבחי' שכל גלוי, דעם היות שזהו בבחי' מציאות שכל שבא לידי השגה דבינה בבחי' תפיסא והשגה ממש כו', מ"מ, כמו שהוא בבחי' חכ', ה"ה בחי' אין עדיין . . ומ"מ ה"ז בבחי' שכל עכ"פ, שהרי יש כאן גילוי אור השכל עכ"פ . . ובחי' עצמות החכ' זהו המדרי' הב' שבחכ', כמו שהיא בבחי' אין ממש, טרם שבאה לידי גילוי להיות בבחי' שכל גלוי, אפי' בבחי' נקודה והברקה כו' ובח"ס היינו בחי' העצמות דח"ס שלמעלה עדיין מבחי' מקור פרטי לחכ', וכמו עצמות כח המשכיל טרם שנעשה בבחי' מקור לפעול פעולת ההשכלה כו"ו עיי"ש בארוכה. **ובכ"מ.**

32) ראה לקו"ש ח"ג ע' 782 "מ'האט שוין גערעדט, אז ווען עס זיינען דא פארשידענע פירושים פון חז"ל אויף איין און דעם זעלבן פסוק, האבן זיי אלע א שייכות איינער צום צווייטן, זיי זיינען ניט קיין אינגאנצן באזונדערע ענינים. פון די ראיות אויף דעם: רז"ל דרשינען אז דער ווארט "שעטנז" מיינט, "שוע" (גלאט, צעקעמט), "טווי" (געשפונען) "יגוז" (און געוועבט) און די גמרא זאגט, אז וויבאלד די תורה האט אריינגענומען די דריי זאכן "שוע טווי ונוז" אין דעם איין ווארט "שעטנז", איז א באווייז אז זיי אלע זיינען פארבונדן איינער מיטן אנדערן, און דערפאר איז מען ניט חייב (מן התורה) אויף שעטנז (וואל און

[אף שזהו רק בנוגע לפעולתה על האדם - כדיוק לשון רז"ל "נעשית לו" - מ"מ, היא נעשית סם כו'.]

35) **בראשית ב, י** "ונהר יצא מעדן להשקות את־הגן ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים".

וראה ע"ח שמ"ג הקדמה להדרוש "והנה לבושי דבריא דמסאבא מקיפים על כל לבושי דכייא דבריא, וכן לבושין דיצירה ועשיה. וההפרש הוא, שבבריא הקליפה מועטת מן הקדושה ונפרדת ואינה נדבקת, וביצירה הקליפה והקדושה בשיקול אחד ואינן מתערבים, ובעשיה הקליפה מרובה על הקדושה ומעורבים טוב ורע בבחינת הלבושים ולא בבחינת הכלים והעצמות ח"ו. והבן זה היטב ואל תטעה" עיי"ש בארוכה. **ובכ"מ.**

36) **ראה ד"ה בסוכות תשבו תש"ו (פכ"ז)** "וטעם הדבר הוא לפי שהמטה כלומר עולם התחתון הוא להיפך היפך עולמות העליונים הרוחנים, דבעולמות העליונים הרי הפשיטות הוא אלקות וההתחדשות הוא מציאות, ענין פון למעלה איז אז דאס וואס עם דערהערט זיך גילוי דפשיטות איז אלקות, און דער ענין פון מציאות (מציאות רוחני) הוא בהתחדשות. . אבל למטה הוא היפך מזה לגמרי דהפשיטות הוא מציאות וההתחדשות הוא אלקות, אין עולם התחתון וואס עם זעהט זיך אן בפשיטות זעט ער דאך אן די ישות און מציאות פון דעם עולם און דער אלקות וואס אין עולם איז דאך בהתחדשות" עיי"ש. **ועוד.**

37) **יומא שם. - ובעיקר קאי על פעולתה על האדם, כנ"ל הערה 34.**

38) **ד"ה יחינו תש"א פ"ג** "והתבוננות זו היא לאו דוקא בבעלי עסקים אלא גם יושבי אהל העוסקים בתורה צריכים להתבונן ולעורר רח"ר על נפשם בהתבוננם בגודל עוצם ירידת נשמתם להתלבש בגופם ועם היותם עוסקים בתורה אבל צריכים להתבונן היטב ולדעת אם לימודם הוא בתו' הוא בדבעי למהוי ע"פ התורה, ולבקר את עצמו אם לימודו הוא לשם שמים לפי שהוא תורת הוי' או לימוד התורה הוא בגין יקרא דילי לקנות לו שם טוב ולהתכבד ולהתפאר בעיני אנשים שיכבדוהו. . דבלימוד הזה

ועיין קונטרס עה"ח פי"ב "כמו"כ הוא בעסק התורה כאשר לומד תושבע"פ סתם בלא אהוי"ר ולא לשמה דהיינו שאינו מערב בה בחי' עה"ח שהוא האהוי"ר והכוונה הנ"ל כ"א לומד סתם. הנה מחמת ההתלבשות בלבושים הגשמיים וכל עסקו הוא בענינים גשמיים ובשכל והשגה גשמיות ובפרט שנתלבשה בלבושים דטו"ר איסור והיתר כו'. הנה נעשה עי"ז יש ודבר ויפול הנופל ממנה וסוף הדבר הוא שילמוד שלא לשמה ממש לשום איזה פני' לכבוד עצמו כגון להיות ת"ח וכהאי גוונא כמו בשביל פרנסה. . ובפרט בזמנינו זה בעוה"ר אשר התורה נעשית קרדום לחתוך בה אצל קצת בעלי תורה אשר עסקם ע"מ לקבל פרס והספקות יתירות. . והנה על הכת הזאת אמרו בגמרא כל העוסק בתורה שלא לשמה נוח לו שנהפכה שלייתו על פניו ולא יצא לאויר העולם עכ"ל הרח"ו ז"ל ואזי אותה פני' שמצד הקלי' דגוגה מתלבשת בתורתו והתורה היא בבחי' גלות בתוך הקלי' לפי שעה עד שיעשה תשובה כו"י עיי"ש בארוכה].

וראה ד"ה ציון במשפט תשל"ה הערה 47 (סה"מ - מלוקט (קה"ת, תשמ"ז) ע' קנה) "ראה לקו"ת ראה כ, א: דהתורה היא עץ ההיים. . ואין כח בקליפה לשלוט שם. ומ"ש בתניא פלי"ט (ועד"ז בהלי' תי"ת פי"ד ה"ג) ש"התורה היא בבחי' גלות בתוך הקליפות לפי שעה" - אין זה שהקליפות שולטים ח"ו עלי', כי אם, שעל ידם היא בבחי' העלם אז (ועי"ד ה"גלות" שבבחי' ציון)".

לקו"ש ח"ד ע' 1351 בהערה ד"ה שהתורה אין מקבלת: וצ"ע ממש"כ בהלי' תי"ת לרבנו הזקן פי"ד, ס"ג. אשר עיי' תשובה "מוציא מהקליפה כל התורה" שלמד מקודם. ועיי"כ תניא פי"ז. ואולי יש לחלק בין טומאה לירידה לקליפות, ועי"ד הדוגמא המובאת (אף כי לענין אחר) דאור השמש המאיר באשפה. ואכ"מ.

הרי הוא ככהן גדול, התם בשבע מצות דידהו".

רמב"ם הל' מלכים פ"י ה"ט "עכו"ם שעסק בתורה חיב מיתה. לא יעסק אלא בשבע מצות שלהן בלבד. וכן עכו"ם ששבת אפלו ביום מימות החל אם עשאהו לעצמו כמו שבת חיב מיתה. ואין צריך לומר אם עשה מועד לעצמו".

40) ראה סד"ה להבין ענין שמח"ת תש"ה "וזהו ענין שמחת תורה שמשמחים את התורה היינו שממשיכים בחי' עצמו' א"ס בתו' שבזה הוא שמחת התורה, והמשמחים את התו' הם נש"י שהמה דוקא ביכלתם להמשיך בחי' א"ס בתורה, והוא ע"י כללות העבודה בחדש תשרי בהזזה עצמית דר"ה ויוהכ"פ . . . ואח"כ הוא שמע"צ דכל הגילויים היותר עליונים נמשכים ונקלטים בנש"י הנה בשמחת תורה ממשיכים עצמו' א"ס בתורה, ובמה משמחים אותה בפועל הוא בזה שמקיפים את התיבה . . . וז"ע שמחת תורה שנש"י משמחים את התורה שממשיכים בחי' עצמות א"ס בתורה וע"י התורה הוא הגילוי למטה" עיי"ש בארוכה. **ובכ"מ.**

41) ח"ג רנו, ב "וביום השמיני עצרת פר אחד איל אחד, הא אוקמוה מארי מתניתין, למלכא דזמין אושפיזין, לבתר דשלח לון, אמר לאלין בני ביתא דיליה, אנא ואתון נעביד סעודה קטנה. ומאי עצרת. כמה דאת אמר, (שמואל א ט': י"ז) זה יעצור בעמי, ולית עצר אלא מלכות. מסטרא דשכינתא עלאה, עביד סעודתא רברבא, ומסטרא דמלכותא, סעודתא זעירא. ונוהגין למעבד ישראל עמה חדוה, ואתקריאת שמחת תורה. ומעטרין לספר תורה בכתר דיליה, רמוז ספר תורה לתפארת, שכינתא עטרת תפארת".

נת' בארוכה בלקו"ש חי"ט ע' 382 ואילך "און דער ענין פון שמח"ת גופא - דאס וואס אידן מאכן שמח"ת, איז א מנהג ישראל, וכלשון הזהר "ונוהגין למעבד ישראל עמה חדוה כו". און היות אז א מנהג ישראל דערלאנגט העכער פון תורה, און אפילו פון

הנה לבד זאת שאינו נמשך חיים אלקי לנפשו מאור האלקי שבחכמת התורה מאחר שאין אלקות שורה בדבור שלו כלל, דאורייתא בלא דחילו ורחימו לא פרכת לעילא ונשאר למטה בעולם הפירוד, אלא עוד זאת שנעשה סם המות לנפשו וכמאמר זכה נעשית לו סם חיים לא זכה נעשית לו סם המות, זכה דכאשר דברי התורה שהוא לומד היא זכה אצלו ככלי הנעשית מזכוכית בהירה הנראית מה שבתוכה היינו שבכל דבר תורה יודע את הרז והסוד פנימי שבה ועכ"פ יודע שהיא חכמתו ורצונו ית', וזהו זכה, ווען די תורה איז בא אים קלאר אז עם זעט זיך די פנימיות וואס אין תורה נעשה לו סם חיים שמחי' אותו, וע"י נמשך החיים בחיי התורה ומצות גם לאחדים, אבל אם לא זכה שמה שהוא לומד תופס רק את הפשטות הגגלה וסוד הפנימי שבזה אינו יודע, ולשעה מרוב החדושים שלו שוכח שהתורה היא חכמתו ורצונו ית' . . . נעשה לו סם מות שהוא בעצמו קר שהוא היפך החיים" עיי"ש בארוכה.

וראה קונטרס עה"ח פי"ד "וזהו וזאת התורה אשר שם משה זאת דוקא בוא"ו לחבר עה"ד בעה"ה וזהו ג"כ מה שדרשו ע"פ זה זכה נעשה לו סם חיים, זכה לחבר את התורה בעה"ה והיינו שעסק התורה שלו היא באהוי"ר ולשמה שזהו ע"י העסק בפנימיות התורה כנ"ל פי"ג נעשה לו סם חיים, לא זכה שאינו מחברה בעה"ה שאינו עוסק בפנימיות התורה וממילא אין לו אהוי"ר ולומד תורה סתם בלי אהוי"ר ולא לשמה נעשה לו סם מות ר"ל כי יורד ונופל עי"ז שנעשה יש ודבר גדול ומתגשם ביותר כו' כנ"ל באורך" עיי"ש.

39) סנהדרין נט, רע"א "ואמר ר' יוחנן עובד כוכבים שעוסק בתורה חייב מיתה שנאמר תורה צוה לנו משה מורשה לנו מורשה ולא להם . . . מיתבי היה ר"מ אומר מניין שאפילו עובד כוכבים ועוסק בתורה שהוא ככהן גדול שנאמר (ויקרא יח, ה) אשר יעשה אותם האדם וחי בהם כהנים לויים וישראלים לא נאמר אלא האדם הא למדת שאפילו עובד כוכבים ועוסק בתורה

משא"כ דער מנהג "למעבד ישראל עמה
חדוה", וויבאלד אז דער גאנצער ענין קומט
פון אידן, דערפאר טוט זיך אויף דורך דעם
דער כתר תורה וואס איז העכער פון תורה
(אפילו ווי זי איז כפלים לתושיי) "עיי"ש
בארוכה.

ד"ס (כנ"ל סעיף ג), דערפאר זאגט דער זהר
(בהמשך צו "נוהגין כו' ואתקריאת
שמח"ת") "ומעטרן לס"ת בכתר דילי" - אז
נאכדעם (און דורך דעם) וואס אידן זיינען
זיך נוהג "למעבד כו' עמה חדוה", מאכן זיי
א כתר צו תורה, וואס כתר תורה איז
העכער פון תורה, אפילו פון תורה ווי זי איז
מצד לוחות שניות (און דברי סופרים) . .

נא לשלוח הערות או תיקונים ל: rabbimbrowd@gmail.com